

Gang. Der er kun nogle enkelte Bemærkninger, som jeg tror, jeg maa gjøre. Naar man paaftaar, at man ikke skal gjøre de enkelte Statsborgere umyndige, saa siger jeg: Det skal man ikke gjøre, hvor den enkelte Borgers Frihed ikke gaar længere, end det kan forenes med de andres Frihed; og det er denne Hovedbetragtning, der gjør, at jeg lægger overordentlig Vægt paa, at det, der blev vedtaget ved anden Behandling, forandres; thi efter min Overbevisning vil den Frihed, man der vil give den Enkelte, virke til, at flere Andre, maaffte mange Andre blive undergivne en Tvang, og derved gaar Friheden for den Enkelte videre, end vi anerkjende den i alle andre Forhold; thi vi gaa nd fra — tror jeg — som almindelig Grundsætning, at Friheden for den Enkelte ikke bør gaa videre end dertil, at der ikke derved gjøres Indgreb i Andres Rettigheder. Enhver, der veed, hvorledes den hele Befolkning stiller sig, hvorledes Exemplets Magt virker, hvorledes den Ene paavirker den Anden, hvorledes den ene By paavirker den anden, og det ene Sogn det andet, vil ogsaa vide, at naar det fremdeles bliver stillet op, som det blev vedtaget ved 2den Behandling, at man frivillig kan yde Præsten, hvad man vil, saa vil det vare mange, mange Aar, førend Dsfringen falder bort, saa vil, som sagt, Exemplet her smitte, den Enkelte vil ikke her, enten ligeoverfor sig selv eller overfor sine Nærmeste i sit Huslv eller i alt Fald maaffte ligeoverfor sine Bymænd og Sognemænd, kunne sætte sig ud over dette Dmdomme, at han vil være den Sære, den Dvære, den Stridige, at han ikke vil gjøre, hvad de Andre gjøre — vi kjende det jo ogsaa fra andre Forhold —; det bliver derved til en Frivillighed, som man maa sige er en tvungen Frivillighed, det bliver altsaa en Modsigelse, det vil ikke og kan ikke blive anderledes. Derfor siger jeg, at her er man nødt til at indskrænke den Enkeltes Frihed saa vidt, at hans Frihed ikke gjør Indgreb i Andres Frihed. Det Næste, jeg vil bemærke, er med Hensyn til Dffring i Kirken. Det allerede Medlem for Ribe Amts 4de Valgfreds (Sermanfen) er ellers saa om med Hensyn til at dømme Andre, og det overraskede mig derfor, at han vilde dømme saa haardt

om Andre i dette Stykke, at han vilde sige, at, naar det hedder sig, at Mange finde det anstødeligt, at der offres i Kirken, det da kun er Talemaader — dette Ord brugte han. Jeg vedkjender mig, og jeg har hørt særdeles Mange udtale, at de finde det høist anstødeligt at se, at man synger Psalmer, som Ingen bryder sig om, og som Ingen hører efter, medens man kun har Syn for Sværmen, der skal gaa og lægge Penge paa Alteret i Kirken. Dette er anstødeligt for de Allerfleste, og det er kun ganske særligt religiøse Gemytter, som ikke finde noget Anstødeligt deri, og som kunne sætte sig ind i den gamle kristelige Tid; det er ikke givet Mange at kunne det. Derfor siger jeg, at jeg vedkjender mig dette, og at det ikke for mig er Talemaader; det er, hvad jeg selv har været Vidne til, anstødeligt for de Allerfleste. Jeg kan bedre forstaa det, saaledes som det er paa nogle Steder, hvor der er Orgel; der har man et Klokkespil, og dette lader man ringe, naar der skal offres, og er saa fornødt ikke at synge nogen Psalm, men Organisten spiller, og Klokkespillet lyder, — ja, jeg har selv været Organist i 4 Aar og har selv ladet Klokken lyde, naar der skulde offres. Naar galt skal være, saa finder jeg, at Eligt er — jeg kunde gjerne sige — mere kristeligt end at synge en Psalm, som intet Menneffe bryder sig om, og Ingen hører paa, og hvor den Syngende ikke har Tanke for et eneste Ord i Psalmen, men blot har Diet henvendt paa, hvad den og den vil offre, og hvor der blot tænkes paa, hvorledes Fruentimmerne ere klædte, om de have en ny Kjole paa, og hvorledes deres Klæder sidde paa dem, hvorledes de gaa, — de skulle gaa meget majestætisk op til Præstefoffring —, og dette sysselsætter den hele Forsamling; den har ikke i dette Dieblit Dpmærksomhed for noget Andet. Naar man nu har hørt en god kristelig og tiltalende Prædiken, saa maa man dog ønske, at Indtrykket deraf maa blive vedligeholdt; men saa kommer det hele forargelige Syn, der for de Allerfleste gjør, at, naar de gaa ud af Kirken, have de kun en svag Erindring om de gode og kristelige Ord, de have hørt, derimod have de faaet et stort Stof til udenfor Kirken at tale om de For-